

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ МЕНЕДЖМЕНТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКИ І ПРАКТИКИ

"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики"

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

ЕФМ

2' 2019 (42)

Заснований у 1997 році під назвою "Вісник Вінницького державного сільськогосподарського інституту". У 2010 – 2014 роках виходив під назвою "Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету".

**З 2015 року "Економіка. Фінанси. Менеджмент:
актуальні питання науки і практики".**

Свідоцтво про державну реєстрацію
засобів масової інформації №21154-10954ПР від 31.12.2014 р.

Засновник

Вінницький національний аграрний університет

Редакційна колегія:

Головний редактор

доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Калетнік Г.М.**

Заступники головного редактора

доктор економічних наук, професор **Буреннікова Н.В.**

доктор економічних наук, професор **Прямухіна Н.В.**

Члени редакційної колегії:

доктор наук, професор **Белік П. (Словаччина)**; доктор економічних наук, доцент **Вдовенко Л.О.**; доктор економічних наук, доцент **Головня О.М.**, кандидат економічних наук, доцент **Гончарук І.В.**; кандидат економічних наук, доцент **Ємчик Т.В.**; доктор економічних наук, професор **Горська О. (Словаччина)**; доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Дем'яненко М.Я.**; доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Жук В.М.**; доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Кваша С.М.**; доктор економічних наук, член-кореспондент НААН України **Кириленко І.Г.**; доктор економічних наук, професор **Коляденко С.В.**; доктор економічних наук, професор **Клепауці Б. (Польща)**; доктор економічних наук, доцент **Луцяк В.В.**; доктор економічних наук, професор **Мазур А.Г.**; доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Малік М.Й.**; доктор юридичних наук, доцент **Мельничук О.Ф.**; кандидат економічних наук, доцент **Мулик Т.О.**; доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Панасюк Б.Я.**; доктор економічних наук, доцент **Польова О.Л.**; доктор економічних наук, професор **Правдюк Н.В.**; кандидат економічних наук, доцент **Пришляк Н.В.**; доктор економічних наук, професор **Прутська О.О.**; кандидат економічних наук, доцент **Салькова І.Ю.**; доктор економічних наук, професор **Свиноус І.В.**; доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Сичевський М.П.**; доктор економічних наук, професор **Шпикуляк О.Г.**; доктор економічних наук, професор, академік НААН України **Шпичак О.М.**

Адреса редакції: **21008, Вінниця, вул. Сонячна, 3, тел. 52 - 07 - 37**
Сайт журналу: <http://efm.vsuau.org/>, електронна адреса: efm@vsau.vin.ua

Відповідальний секретар редакції – кандидат сільськогосподарських наук,
доцент **Янчук В.І.**,
літературний редактор-коректор і переклад іноземною мовою – **Хомяковська Т.О.**,
технічний секретар редакції журналу –
кандидат технічних наук, доцент **Зелінська О.В.**

©Вінницький національний аграрний університет, 2019

"ECONOMY. FINANCES. MANAGEMENT:

Topical issues of science and practical activity"

Ukrainian Scientific and Production Journal

EFM

2'2019 (42)

Founded in 1997 under the name "Herald of Vinnytsia State Agricultural Institute".

In 2010 - 2014 it was published under the name of "Collected Works
of Vinnytsia National Agrarian University".

Since 2015 – "Economy. Finances. Management: topical issues of science
and practical activity".

Certificate of registration of mass media №21154-10954 PR of 31.12.2014

Founder:

Vinnytsia National Agrarian University

Editorial Board:

Chief editor

Doctor of Economic Sciences, professor, academician of NAAS of Ukraine **Kaletnik H.**

Deputy Chief Editors:

Doctor of Economic Sciences, Professor **Buriennikova N.**

Doctor of Economic Sciences, Professor **Priamukhina N.**

Members of the Editorial Board:

Doctor of Sciences, Professor **Belik P.** (Slovakia); *Doctor of Economic Sciences, Associate Professor* **Vdovenko L.**; *Doctor of Economic Sciences, Associate Professor* **Holovnia O.**; *Candidate of Economic Sciences, Associate Professor* **Honcharuk I.**; *Candidate of Economic Sciences, Associate Professor* **Yemchyk T.V.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Horska E.** (Slovakia); *Doctor, Professor* **Dann J.V.** (USA); *Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NAAS of Ukraine* **Demjanenko M.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NAAS of Ukraine* **Zhuk V.**; *Candidate of Economic Sciences, Associate Professor* **Zdyrko N.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NAAS of Ukraine* **Kvasha S.**; *Doctor of Economic Sciences, Corresponding Member of NAAS of Ukraine* **Kyrylenko I.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Koliadenko S.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Klepatski B.** (Poland); *Doctor of Economic Sciences, Associate Professor* **Lutsiak V.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Mazur A.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NAAS of Ukraine* **Malik M.**; *Doctor of Legal Sciences, Associate Professor* **Melnychuk O.**; *Candidate of Economic Sciences, Associate Professor* **Mulyk T.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NAAS of Ukraine* **Panasiuk B.**; *Doctor of Economic Sciences, Associate Professor* **Polyova O.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Pravdiuk N.**; *Candidate of Economic Sciences, Associate Professor* **Pryshliak N.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Prutska O.**; *Candidate of Economic Sciences, Associate Professor* **Salkova I.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Svynous I.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NAAS of Ukraine* **Sychevskiy M.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor* **Shpykuliak O.**; *Doctor of Economic Sciences, Professor, Academician of NAAS of Ukraine* **Shpychak O.**

Address of the Editorial Office: **3 Soniachna St., Vinnytsia, 21008, tel. 52-07-37**

Web site of the Journal: **<http://efm.vsau.org/>, e-mail: efm@vsau.vin.ua**

Executive secretary of the Editorial Board – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor **Yanchuk V.,**

language corrector and translator – **Khomiakovska T.,**

technical secretary – Candidate of Engineering Sciences, Associate Professor **Zelinska O.**

© **Vinnytsia National Agrarian University, 2019**

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І.В. ГОНЧАРУК, І.В. ТОМАШУК. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ АВТОНОМІЇ АПК ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ БІОПАЛИВ	7-19
ІННОВАЦІЙНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ Н.М. СТОЛЯРЧУК. СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ В ПОРІВНЯННІ З КРАЇНАМИ ЄС	20-29
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Р.В. ЛОГОША, К.В. МАЗУР, О.Г. ПІДВАЛЬНА. МОДЕЛЮВАННЯ КОНТРАКТНИХ ВІДНОСИН МІЖ ОСНОВНИМИ РЕЦІПІЄНТНИМИ ГРУПАМИ АГЕНТІВ РИНКУ	30-44
СОЦІАЛЬНА СФЕРА. РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ Ю.В. СТАВСЬКА. НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	45-57
ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПРАВА Т.В. КАЛАШНІКОВА, А.О. КАЛАШНІКОВ. ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	58-67
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА О.М. ДЖЕДЖУЛА. ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	68-75
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ С.М. КАФКА. КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НАФТОГАЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ: АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ, СКЛАД ТА ОЦІНКА	76-87
Л.В. КОВАЛЬ. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: МИНУЛЕ ТА СЬОГДЕННЯ	88-99
Н.Л. ПРАВДЮК. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ СТРАТЕГІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА	100-115
В.В. МАКОГОН, О.В. ГОРОХ. УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА У СВІТЛІ КЛАСИЧНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	116-123
М.В. ПРАВДЮК ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	124-139
ДИСКУСІЇ О.Ф. ШЕВЧУК ПРОГНОСТИЧНА ВАЛІДНІСТЬ КОНКУРСНОГО ВІДБОРУ ВИПУСКНИКІВ КОЛЕДЖІВ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	140-150
Н.М. ТИМОЩУК. ІГРОВІ ФОРМИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВОКАБУЛЯРІЮ	151-161

ДУМКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

**К.В. БУРКО. МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

162-178

Журнал внесено в оновлений перелік наукових фахових видань України з економічних наук під назвою **"ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики"** (підстава: Наказ Міністерства освіти і науки України 21.12.2015 №1328).

Включений до міжнародних наукометричних баз і каталогів наукових праць:
Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського, Україна, сайт: <http://nbuv.gov.ua>
Google Академія, сайт: <http://scholar.google.com.ua>

Матеріали друкуються українською, англійською і російською мовами.

Номер схвалено і рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Вінницького національного аграрного університету, протокол № 8 від 19 березня 2019 р.

Усі права застережені. Тексти статей, таблиці, графічний матеріал, формули захищені законом про авторські права. Передрук і переклад статей дозволяється за згодою авторів.

Відповідальність за зміст публікацій і достовірність наведених в них даних та іншої інформації, несуть автори статей. Висловлені у надрукованих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Підписано до друку 26 червня 2019 року

Формат 60x84/8. Папір офсетний.

Друк офсетний. Ум. друк. арк. 15,0

Тираж 100.

Зам № 402

Віддруковано у
Вінницькому національному аграрному університеті
м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, 21008.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5009 від 10.11.2015

CONTENTS

ECONOMY AND EFFICIENCY OF PRODUCTION AND BUSINESS ACTIVITIES

I. HONCHARUK, I. TOMASHUK. ECONOMIC EFFICIENCY OF ENERGY AUTONOMY OF THE AIC DUE TO THE USE OF BIOFUELS 7-19

INNOVATIONS AND INVESTMENT ACTIVITIES

N. STOLYARCHUK. THE STATE OF INNOVATION ACTIVITY IN UKRAINE IN COMPARISON WITH EU COUNTRIES 20-29

MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMICS

R. LOHOSHA, K. MAZUR, O. PIDVALNA. MODELING OF CONTRACTUAL RELATIONS BETWEEN THE MAIN RECIPIENT GROUPS OF MARKET AGENTS 30-44

SOCIAL SPHERE. TERRITORIES DEVELOPMENT

Y. STAVSKA. THE DIRECTIONS OF INNOVATIVE CHANGES IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN UKRAINE 45-57

INSTITUTIONAL ISSUES OF ECONOMICS, FINANCE, MANAGEMENT AND LAW

T. KALASHNIKOVA, A. KALASHNIKOV. INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF STATE SUPPORT FOR AGRICULTURAL SECTOR DEVELOPMENT 58-67

FINANCIAL AND CREDIT SUPPORT AND TAX POLICY

O. DZHEDZHULA. FEATURES OF LENDING YOUTH TOURISM IN UKRAINE 68-75

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

S. KAFKA. KEY ISSUES OF ACCOUNTING FIXED ASSETS MANAGEMENT OF OIL AND GAS ENTERPRISES: ANALYSIS OF FEATURES, COMPOSITION AND VALUATION 76-87

L. KOVAL. ACCOUNTING RECORDS: PAST AND PRESENT 88-99

N. PRAVDIUK. ACCOUNTING SUPPORT OF THE MARKETING STRATEGY MANAGEMENT OF AN ENTERPRISE 100-115

V. MAKOGON, A. HOROKH. MANAGEMENT OF THE EXPENSES OF AGRICULTURAL ENTERPRISE IN THE LIGHT OF CLASSICAL ECONOMIC THEORY 116-123

M. PRAVDIUK. ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT TO THE LIQUIDITY MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES 124-139

DISCUSSION

O. SHEVCHUK. PROGNOSTIC VALIDITY OF THE COMPETITION SELECTION OF GRADUATES OF ECONOMIC COLLEGES 140-150

N. TYMOSHCHUK. GAMING FORMS AT FOREIGN LANGUAGE LESSONS AS A MEANS OF IMPROVING STUDENTS MOTIVATION TO STUDY ECONOMIC VOCABULARY 151-161

VIEWPOINT OF A YOUNG SCIENTIST

K. BURKO. METHODS OF COST ACCOUNTING IN THE ACCOUNTING POLICIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES 162-178

The journal is entered on an updated list of scientific professional editions of Ukraine on economic sciences called "**Economy. Finances. Management: actual issues of science and practical activity**" (Resolution of Ministry of Education and Science of Ukraine №1328 from 21.12.2015).

Included with the international scientometric databases and directories of scientific publications:
The National Library V.I. Vernadsky, Ukraine, site: <http://nbuv.gov.ua>
Google Scholar website: <http://scholar.google.com.ua>

Materials are published in Ukrainian, English and Russian Languages.

Issue is approved and recommended to publish at the decision of the Academic Council of Vinnytsia National Agrarian University, Act № 8 from 19 March 2019

All rights are reserved. The texts of articles, tables, graphics, formulas are reserved by copyright. Reproduction and translation of articles are permitted with the consent of the authors. The authors of the articles are responsible for the content and accuracy of publications, presented data and other information. The views expressed in the articles do not necessarily reflect the views of the editorial board and do not impose any obligation on it.

Signed for printing 26 Yune 2019
Format 60x84 / 8. Offset paper.
Offset Printing. pp. 15,0
Circulation 100.
№ 402

Published by Vinnytsia National Agrarian University
21008, Vinnytsia, 3 Soniachna str.
Subject of publishing activity license
SK №5009 from 10.11.2015

УДК: 378:811.11

**ІГРОВІ ФОРМИ НА ЗАНЯТТЯХ З
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ
МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО
ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО
ВОКАБУЛЯРІЮ ©**

Н.М. ТИМОЩУК,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та
іноземних мов,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

У статті досліджено проблему підвищення мотивації студентів немовних закладів вищої освіти до вивчення нової наукової (ділової) англійської лексики шляхом використання ігрових методів на заняттях з іноземної мови. Розглянуто мотивацію студентів закладу вищої освіти як необхідну складову навчального процесу. Представлено результати моніторингу щодо наявності проблеми засвоєння нової фахової лексики, оптимальної форми організації навчання нових термінів і найефективніших засобів навчання та їх запам'ятовування серед студентів факультету менеджменту та права Вінницького національного аграрного університету. Здійснено порівняльний аналіз якості та успішності студентів до та після використання ігрових форм на заняттях з дисципліни "Іноземна мова професійного спрямування". Зазначено, що опанування іноземною фаховою лексикою – ключова складова у вивченні іноземної мови професійного спрямування, яка дає змогу підвищити ефективність навчального процесу, сприяє формуванню компетентного фахівця, конкурентоспроможного у сучасних умовах. Доведено, що аналізована форма організації засвоєння економічної фахової лексики значно покращила здатність студентів ефективно запам'ятовувати нові англійські фахові терміни, підвищила їх мотивацію до вивчення нової термінологічної лексики ділової англійської мови.

Ключові слова: мотивація, ігрова форма, терміни, лексика, іноземна мова професійного спрямування, професійна підготовка, когнітивний підхід, методика.

Рис.: 5. Літ.: 19.

**GAMING FORMS AT FOREIGN LANGUAGE LESSONS AS A MEANS OF
IMPROVING STUDENTS MOTIVATION TO STUDY ECONOMIC
VOCABULARY**

TYMOSHCHUK Nataliia,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor of the Ukrainian and Foreign Languages Department,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)

The article investigates the problem of increasing the motivation of students of nonlinguistic higher education institutions to study the new scientific (economic) English vocabulary through the use of game techniques in foreign language classes. The students'

motivation of the higher education institution who studies a foreign language is a necessary component of the educational process. The results of monitoring on the existence of the problem of mastering the new professional vocabulary, the optimal form of new terms memorizing and the most effective means of teaching and memorizing vocabulary among students of the Faculty of Management and Law of Vinnytsia National Agrarian University are presented. A comparative analysis of the students' marks and successes before and after the game forms application at the classes of foreign professional language is conducted. It is noted that mastering foreign language professional vocabulary is a key component of a foreign professional language, it enables to increase the efficiency of the educational process, contributes to the formation of a competent specialist who is competitive in modern conditions. It is proved that the analyzed form of economic vocabulary teaching significantly improves the ability of students to memorize the new English-language professional terms effectively, increased their motivation to study the new terminology of the business English language.

Key words: motivation, game form, terms, vocabulary, foreign professional language, professional training, cognitive approach, methodology.

Fig.: 5. Lit.: 19.

ИГРОВЫЕ ФОРМЫ НА ЗАНЯТИЯХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ К ИЗУЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ВОКАБУЛЯРИЯ

ТИМОЩУК Наталия Николаевна,
кандидат филологических наук,
доцент кафедры украинского и иностранных языков,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

В статье исследована проблема повышения мотивации студентов неязыковых высших учебных заведений к изучению новой научной (экономической) английской лексики путем использования игровых методов на занятиях иностранного языка. Рассмотрена мотивация студентов учреждения высшего образования при изучении иностранного языка как необходимая составная учебного процесса. Представлены результаты мониторинга о наличии проблемы усвоения новой профессиональной лексики, оптимальной формы организации обучения новых терминов и эффективных средств обучения и запоминания вокабулярию среди студентов факультета менеджмента и права Винницкого национального университета. Осуществлен сравнительный анализ качества и успеваемости студентов до и после использования игровых форм на занятиях по дисциплине "Иностранный язык профессионального направления". Отмечено, что овладение иноязычной профессиональной лексикой – ключевая составляющая в изучении иностранного языка профессионального направления, которая позволяет повысить эффективность учебного процесса, способствует формированию компетентного специалиста, конкурентоспособного в современных условиях. Доказано, что рассматриваемая форма организации усвоения экономической профессиональной лексики значительно улучшает способность студентов эффективно запоминать новые англоязычные профессиональные термины, повышая их мотивацию к изучению новой терминологической лексики делового английского языка.

Ключевые слова: мотивація, ігрова форма, строки, вокабулярій, іноземний мовний професійного напрямку, професійна підготовка, когнітивний підхід, методика.

Рис.: 5. Лит.: 19.

Постановка проблеми. У контексті сучасних освітніх реформ значна увага приділяється не лише професійній підготовці майбутнього фахівця, а й формуванню особистості, здатної адаптуватися до сучасних умов розвитку українського суспільства, яке нині почало усвідомлювати домінуючу роль мовної освіти. Фахівець, який володіє іноземною мовою, має кращі перспективи при працевлаштуванні, стажуванні за кордоном, участі у міжнародних проєктах і конференціях, ознайомленні із зарубіжним досвідом за фахом. На слушну думку Кравця Р.А., в умовах інтеграції нашої держави у загальноєвропейський освітній, економічний і соціокультурний простір практичне оволодіння іноземною мовою також необхідне для реалізації такого аспекту професійної діяльності, як налагодження міжнародних контактів [1, с. 98].

Зазначені вище аспекти, звісно, зумовлюють не лише структуру, цілі, зміст і особливості організації навчально-виховного процесу, а й мотиваційні механізми та необхідні педагогічні умови для забезпечення якісної професійної підготовки майбутнього фахівця, надаючи пошуку ефективної мотивації студентів закладів вищої освіти до вивчення іноземної мови професійного спрямування пріоритетного значення, адже “ефективне використання мотивації дозволяє виявити внутрішні резерви особистості для її розвитку, навчання та виховання, оскільки через мотивацію можна впливати як на продуктивність діяльності, так і на розвиток самої особистості” [2, с. 448].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам підвищення мотивації навчальної діяльності студентів присвячені роботи багатьох науковців: О. Гринчишина [3], Л. Довгань [4], І. Зимньої [5], Г. Китайгородської [6], І. Красноголової [7], О. Малінки [8], О. Яцишина [9].

Питання використання ігор на заняттях з іноземної мови професійного спрямування неодноразово досліджували Р. Кравець [1], І. Лобачук [10], О. Пасічник [11], О. Пометун [12], С. Цимбал [13], науковці акцентують увагу на значному потенціалі інтерактивних методів у вивченні іноземних мов, зокрема наголошують на їх ефективності для засвоєння масивів економічної термінологічної лексики іноземною мовою.

Проте, незважаючи на значний інтерес до різних аспектів підвищення мотивації до вивчення іноземної мови студентами неможливих закладів вищої освіти, спостерігається зниження цілеспрямованості освітніх мотивацій студентів.

Формулювання цілей статті. Цією публікацією ми маємо на меті дослідити проблему підвищення мотивації студентів неможливих закладів вищої освіти до вивчення нової наукової (економічної) англійської лексики шляхом використання ігрових методів на заняттях з іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна педагогічна наука розглядає мотивацію як один з ключових факторів навчання. Р.А. Готліб зазначає, що це така рушійна сила, яка спонукає людину до успішного вивчення іноземної мови [14, с. 122]. Петсі Лайтбаун та Ніна Спада, аналізуючи важливість мотивації та її вагомість, наголошують, що “основний спосіб впливу викладачів на мотивацію студентів є формування сприятливого навчального середовища, яке стимулюватиме

та заохочуватиме водночас” [15, с. 124]. З метою забезпечення розвитку творчої мотивації майбутніх фахівців при організації навчання іноземної мови викладачеві потрібно подолати психологічний бар’єр у спілкуванні зі студентами, надати їм психологічної підтримки, перетворити їх на друзів, рівноправних партнерів [16, с. 283-284]. Іншими словами, мотивовані студенти мають кращі шанси успішно опанувати новий навчальний матеріал, зокрема вокабулярій.

Сучасні науковці наголошують на необхідності варіативного використання різних методів навчання задля підвищення ефективності викладання іноземних мов у закладах вищої освіти: “акваріум”, “два – чотири – усі разом”, “мозковий штурм”, “навчаючись – учусь”, “незакінчені речення”, “дерево рішень”, “коло ідей”, “мікрофон”, “ротаційні трійки”, “мозаїка”, “судове слухання”, “громадські слухання”, “займи позицію”, “зміни позицію”, “шкала думок”, імітаційні ігри, рольова гра, дискусія, дебати тощо [1; 12; 16; 17]. На нашу думку, вивчення нової лексики незвичним ігровим способом може сприяти засвоєнню значного масиву іншомовних (англійських) термінів. “Усі методи навчання слід добирати з урахуванням особистісно-зорієнтованого та діяльнісного підходів, тобто орієнтуватися на активну взаємодію студентів і викладачів, зважаючи на їхні особистісні можливості” [1, с. 100]. Принагідно зазначимо, що обираючи аналізовану форму навчання, викладачеві також потрібно враховувати вік і сферу інтересів студентів.

Опитування, проведене в групах студентів факультету менеджменту та права другого курсу Вінницького національного аграрного університету (всього було опитано близько 50 осіб), дало змогу з’ясувати, по-перше, наявність / відсутність проблеми засвоєння нової фахової лексики; по-друге, оптимальнішу (легшу, на думку респондентів) форму організації навчання нових термінів: читання чи аудіювання; по-третє, найефективніші (на думку респондентів) засоби навчання та запам’ятовування вокабулярію.

Перше питання анкети було сформовано таким чином: “Чи важко Вам запам’ятовувати нову професійну лексику? (Do you find memorizing new terms difficult?)”. Результати представлено у формі графіку (рис. 1), з якого видно, що 46 % респондентів виокремили проблему важкості засвоєння нового лексичного матеріалу.

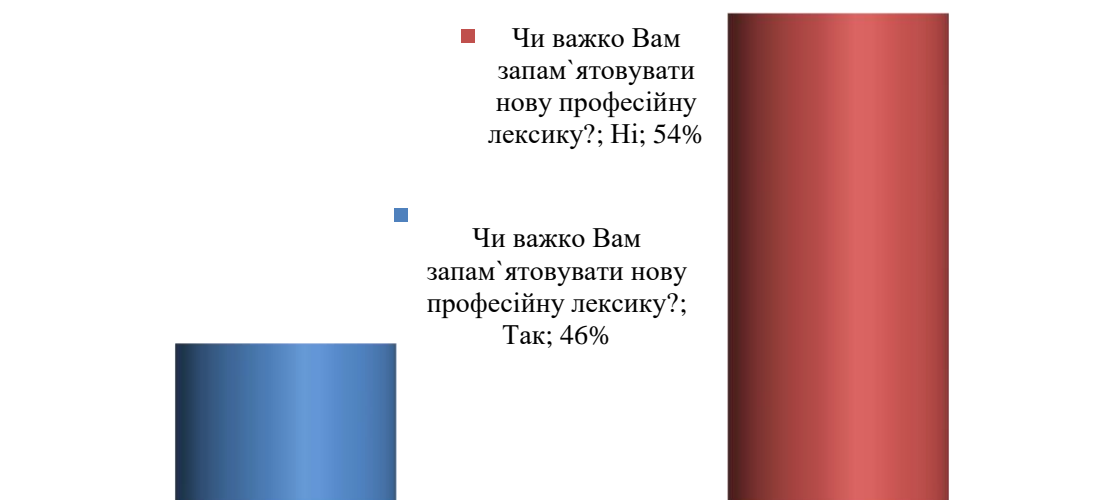
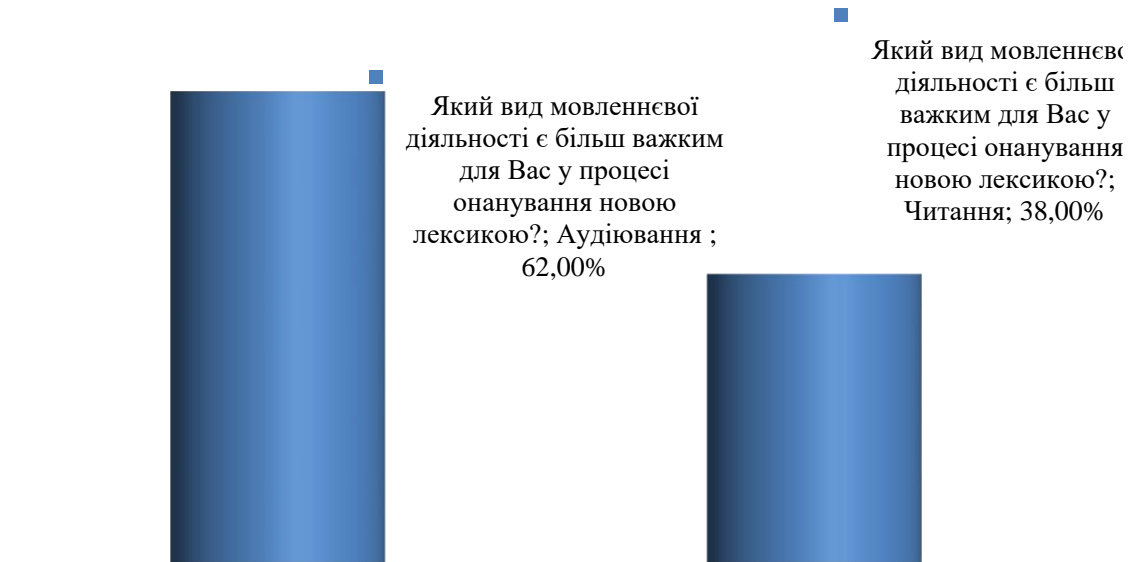

Рис. 1. Наявність проблеми запам’ятовування нового лексичного матеріалу, %
Джерело: власні дослідження автора

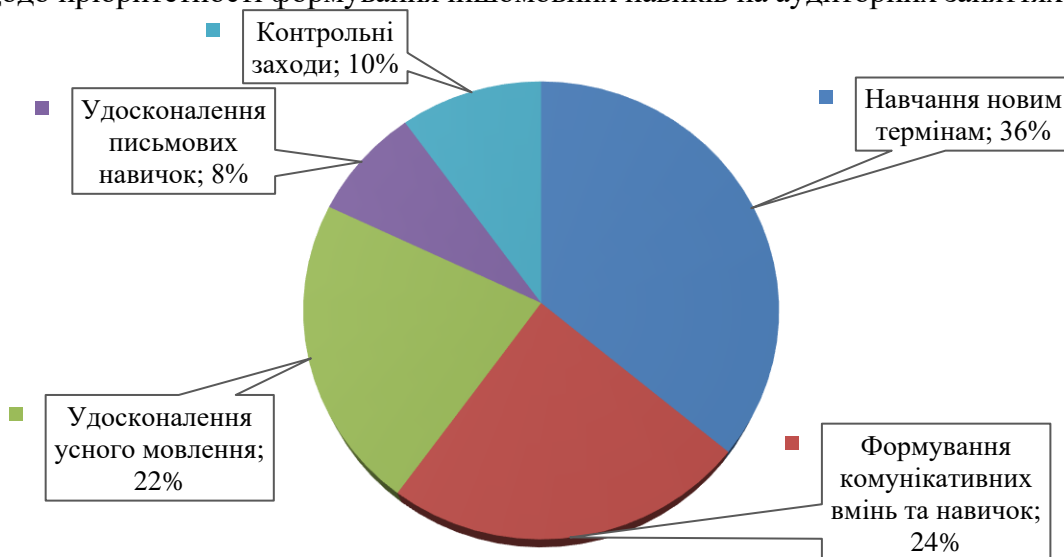
За допомогою другого графіку (рис. 2) показано результати моніторингу форми організації навчання нових термінологічних ділових іноземних мов. Як свідчать дані, 62% опитаних студентів обрали аудіювання, як складнішу форму сприйняття нового лексичного матеріалу, порівняно з читанням, відповівши на питання: “Яка форма сприйняття нової лексики є для вас більш складною: читання чи аудіювання? (What language skill do you find more difficult learning new vocabulary: a) listening; b) reading?)”.

Рис. 2. Форма сприйняття нового лексичного матеріалу, %

Джерело: власні дослідження автора

Основна форма навчання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі – практичне заняття. У ході нашого дослідження ми намагалися з’ясувати, яким заняттям з іноземної мови надають перевагу студенти факультету менеджменту та права ВНАУ. За допомогою діаграми (рис. 3) представлено вподобання опитаних студентів щодо пріоритетності формування іншомовних навичок на аудиторних заняттях.

Рис. 3. Пріоритетність формування іншомовних навичок на заняттях з іноземної мови, %

Джерело: власні дослідження автора

З'ясовано, що 36% респондентів обрали заняття з засвоєння нових фахових термінів; 24% студентів віддали пріоритет заняттю з формування комунікативних знань, умінь і навичок; питання удосконалення та підвищення якості усного мовлення є переважачим для 22% опитаних; написання та оформлення різних письмових висловлювань є головним на занятті для 8 % майбутніх менеджерів, 10 % відвідують заняття з метою оцінювання їх рівня володіння всіма видами мовленнєвої діяльності. Виходячи з отриманих результатів, переважна більшість студентів факультету менеджменту та права ВНАУ прагнуть на заняттях з іноземної мови засвоїти якомога більше нових термінів з обраного фаху, що надає аналізованій проблемі ще більшої вагомості.

Анкетування також дало змогу виявити основні стратегії успішного засвоєння іншомовного вокабулярію, на думку респондентів: використання у різноманітних комунікативних ситуаціях, наведення прикладів, ігрові форми, прослуховування нових термінів, картки, використання зображень (малюнків), з'ясування лексичного значення та / або перекладу за допомогою довідкової літератури, зокрема словників. Результати аналізу представлено у вигляді діаграми (рис. 4). Варто зазначити, що 20 % опитаних студентів надають перевагу ігровій формі у вивченні нової фахової термінології з дисципліни: “Іноземна мова професійного спрямування”, тому вважаємо, що аналізована стратегія може використовуватися на практичних заняттях, адже, фактично, її обирає кожен п'ятий респондент.

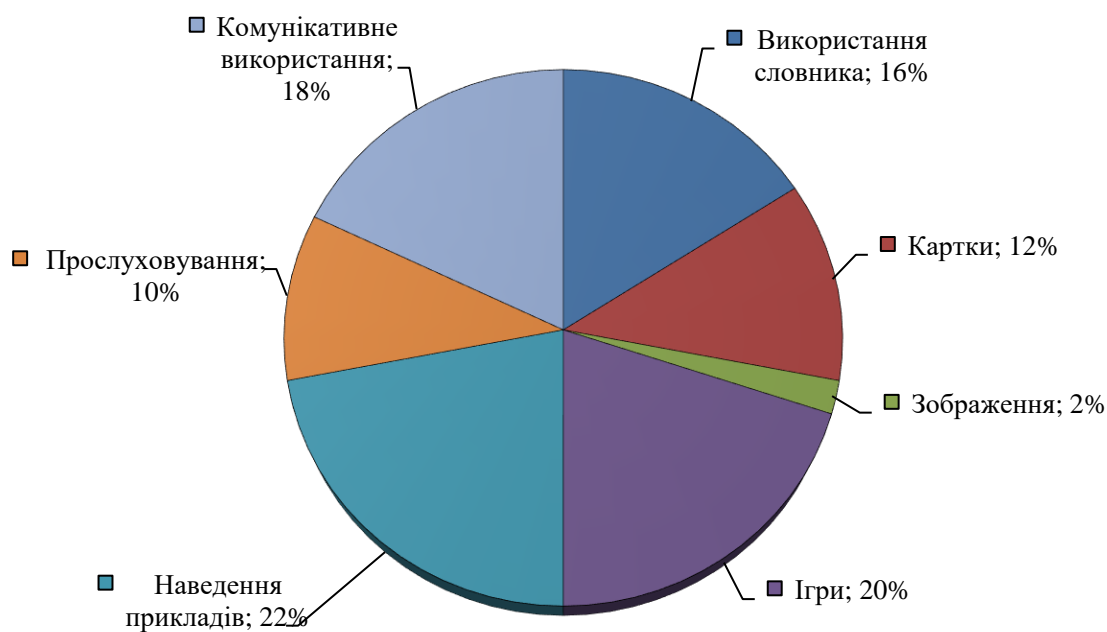
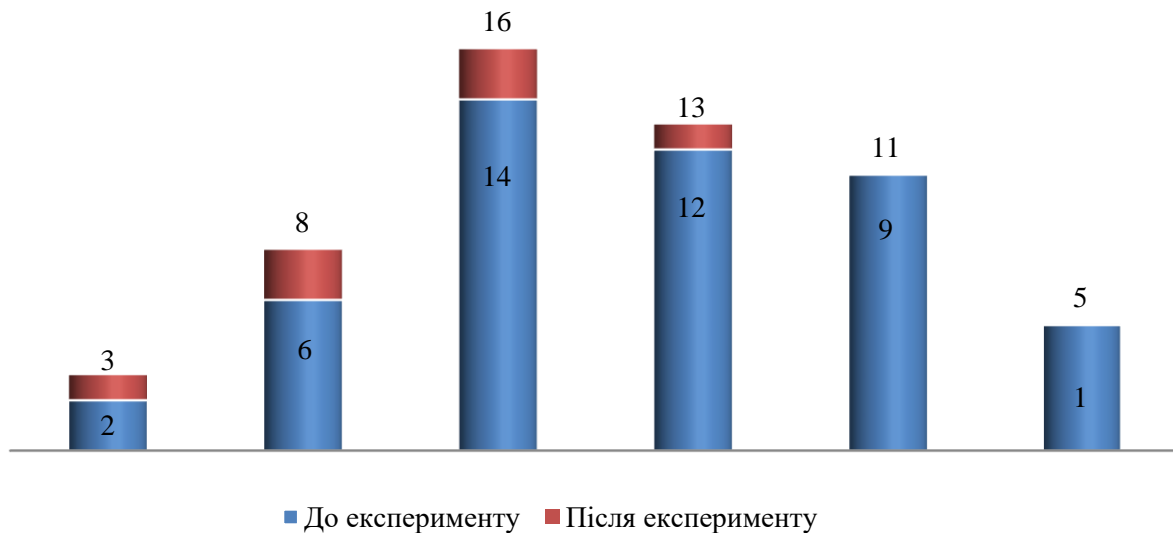

Рис. 4. Стратегії вивчення нової лексики, %

Джерело: власні дослідження автора

На заняттях з іноземної мови професійного спрямування ми використовували три загальновідомі та загальноприйняті у світовій практиці ігрові форми: “I Have Who Has”, Fly Swat Game та головоломки для навчання лексики протягом двох місяців (вісім занять). Діаграма (рис. 5) демонструє навчальні показники студентів до

та після використання ігрової форми. Слід зазначити, що до їх застосування якість навчання студентів була 40%, а успішність – 90% (2 студентів (4%) мали відмінні оцінки – “А” за шкалою ECTS; 20 студентів (40%) отримали оцінку “добре”: “В” – 6 студентів (12%), “С” – 14 студентів (28%) за шкалою ECTS; 23 студентів (46%) мали задовільні оцінки: “Д” – 12 студентів (24%), “Е” – 11 студентів (22%) за шкалою ECTS; 5 студентів (10%) отримали незадовільні оцінки – “FХ” за шкалою ECTS).

Рис. 5. Порівняльний аналіз успішності студентів, осіб

Джерело: власні дослідження автора

Дані дослідження засвідчили ефективність використання ігрових методів під час засвоєння нового іншомовного лексичного матеріалу. Таким чином, якість навчання студентів зростає на 16%, а успішність – на 8%, становлячи відповідно 56% та 98%. З’ясовано, що 3 студентів (6%) отримали відмінні оцінки; 24 студенти (48%) – оцінку “добре”: “В” – 8 студентів (16%), “С” – 16 студентів (32%) за шкалою ECTS; 22 студенти (44%) – задовільні оцінки: “Д” – 13 студентів (26%), “Е” – 9 студентів (18%) за шкалою ECTS; незадовільну оцінку (“FХ”) мав лише один студент.

Ми погоджуємося з думкою Р.А. Кравця, що система оцінювання – невід’ємна складова ігрової методики, адже вона має на меті забезпечувати контроль якості засвоєних знань, водночас сприяючи розгортанню ігрової форми навчального процесу. Звісно, така система виконує функцію як контролю, так і самоконтролю [1, с. 102]. Зміст ігрової форми визначається, безперечно, її навчальними цілями. Однак її використання не лише значно збільшило словниковий запас студентів, а й спричинило підвищення рівня їх мотивації до вивчення іноземної мови фахового спрямування.

Ми вважаємо, що накопичення та засвоєння масиву економічного вокабулярю значним чином залежить від раціонально, усвідомленого сприйняття реципієнтами (студентами) термінолексем на їх позначення. Зауважимо, що когнітивний підхід, який “активно розвивається у вітчизняній та світовій психології, когнітології, психометриці, психолінгвістиці та лінгводидактиці, покликаний вирішити непросте завдання, яке полягає не тільки в запам’ятовуванні іншомовних слів і виразів, а й в опануванні понять, явищ, процесів, механізмів, законів та інших

феноменів, які вони позначають” [18, с. 238]. Скот Торнбері зазначав: “Чим більше усвідомлених рішень студенти приймають стосовно слова, і чим вищий є рівень його когнітивного усвідомлення, тим краще це слово запам’ятовується” [19, с. 25]. Таким чином, використання ігрових методів підвищує здатність студентів запам’ятовувати нові слова, оскільки вони активують їх когнітивну діяльність.

Висновки. Використання ігрових форм для вивчення економічного вокабулярію на заняттях з іноземної мови професійного спрямування значно покращує здатність студентів ефективно запам’ятовувати нові англійські фахові терміни. Аналізована стратегія підвищила мотивацію студентів до вивчення нової термінологічної лексики ділової англійської мови, якість їхніх знань та успішність з дисципліни “Іноземна мова професійного спрямування”.

Дослідження потенціалу лексичних ігор як одного з інтерактивних методів навчання та засобу підвищення мотивації студентів до вивчення економічного вокабулярію на заняттях іноземної мови довело, що студенти можуть досить швидко та ефективно засвоювати новий лексичний матеріал з подальшим його використанням у професійному спілкуванні. Оволодіння іншомовною фаховою лексикою – ключова складова у вивченні іноземної мови професійного спрямування, яка дає змогу підвищити ефективність навчального процесу, сприяє формуванню компетентного спеціаліста, конкурентоспроможного у сучасних умовах. Отже, використання ігор для вивчення економічної лексики підвищує не лише здатність студентів запам’ятовувати нові терміни, а їх мотивацію до навчальної діяльності.

Ця публікація не вичерпує багатогранності досліджуваної проблеми, тому подальші наукові розвідки вважаємо перспективними, маючи на меті ретельно проаналізувати когнітивний підхід у навчанні студентів економічної англійської термінології.

Список використаних джерел

1. Кравець Р. А. Ділові імітаційно-рольові ігри на заняттях іноземної мови в професійній підготовці майбутніх економістів. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики: Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2008. № 6 (34). С. 97-108.
2. Рідель Т.М. Шляхи підвищення мотивації при вивченні англійської мови студентами СНАУ. *Молодий вчений*. 2017. № 12. С. 448-453.
3. Гринчишин О.М. Розвиток мотивації оволодіння іноземною мовою в умовах вищого військового навчального закладу: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.09 / Національна академія державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2003. 207 с.
4. Довгань Л.І. Формування мотивації вивчення іноземної мови студентів немовного вищого навчального закладу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2009. Вип. 26. С. 95-98.
5. Зимняя И. А. Психология оптимизации обучения иностранному языку в школе. *Иностранные языки в школе*. 1986. № 4. С. 3-7.
6. Китайгородская Г. А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам: учеб. пособие. М.: Высш. шк., 1986. 103 с.
7. Красногорова І. Б. Формування мотивів учіння студентів у процесі викладання англійської мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського. Вінниця, 1998. 152 с.

8. Малінка О.О. Особливості формування мотивації до вивчення іноземних мов студентами нелінгвістичних освітніх закладів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2009. Вип. 26. С. 115-118.
9. Яцишин О.М. Визначення оптимальної структури мотиваційного синдрому вивчення англійської мови студентами економічних спеціальностей. *Мова. Культура. Бізнес*. 2003. Вип. 1. С. 308-316.
10. Лобачук І.М. Ділова гра як ефективний засіб навчання студентів нелінгвістичних ВНЗ іноземної мови. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні та історичні науки*. 2014. Вип. 118. С. 149-155.
11. Пасічник О.О. Особливості використання ділових ігор на заняттях з іноземної мови у ВНЗ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2014. Вип. 30. С. 125-127.
12. Пометун О.І., Побірченко Н.С., Коберник Г.І. Інтерактивні технології: теорія та методика. К.: АПН, 2008. 94 с.
13. Цимбал С.В. Застосування активних методів навчання у процесі вивчення англійської мови студентів технічних спеціальностей. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2015. № 2. Т.1. С. 43-49
14. Готлиб Р.А. Социальная востребованность. Знание иностранного языка. *Социологические исследования*. 2009. № 2. С. 122-127.
15. Lightbown P., Spada N. *How Languages are Learned*. Oxford: Oxford University Press, 1993. 135 pp.
16. Система довузівської підготовки в країнах Західної Європи та інноваційні методи навчання у ВНЗ України: Колективна монографія / Калетнік Г.М. та ін. Вінниця, 2013. 469 с.
17. Tymoshchuk N. Professionally-oriented Teaching of a Foreign Language at the Agrarian University. *Молодь і ринок*. 2019. № 1(168). С. 66-70.
18. Науменко Л., Олійник О. Когнітивний підхід у навчанні студентів англійської термінології предметної галузі “мікроекономіка”. *Психолінгвістика (Філологія)*. 2018. Вип. 24. Т. 2. С. 236-253.
19. Thornbury S. *How to Teach Vocabulary*. Longman, 2002. 185 p.

References

1. Kravets, R.A. (2008). Dilovi imitatsiino-rolyovi ihry na zaniattiakh inozemnoi movy v profesiinii pidhotovtsi maibutnikh ekonomistiv [Business imitation-role games at foreign language classes in the professional training of future economists]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy, finances, management: topical issues of science and practical activity*, 6 (34), 97-108 [in Ukrainian].
2. Ridel, T.M. (2017). Shliakhy pidvyshchennia motyvatsii pry vyvchenni anhliiskoi movy studentamy SNAU [Ways to improve students' motivation while mastering the English language at SNAU]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 12, 448-453 [in Ukrainian].
3. Hrynychshyn, O.M. (2003). Rozvytok motyvatsii ovolodinnia inozemnoiu movoiu v umovakh vyshchoho viiskovoho navchalnoho zakladu [Development of motivation for mastering a foreign language in the conditions of a higher military educational institution]. Candidate's thesis. Khmelnytskyi: National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bogdan Khmelnytsky [in Ukrainian].

4. Dovhan, L.I. (2009). Formuvannia motyvatsii vyvchennia inozemnoi movy studentiv nemovnoho vyshchoho navchalnoho zakladu [Formation of the motivation to study the foreign language of students of a non-linguistic higher educational institution]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Pedahohika i psykholohiia – Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi. Series: Pedagogy and Psychology*, 26, 95-98 [in Ukrainian].

5. Zimnyaya, I. A. (1986). Psihologiya optimizatsii obucheniya inostrannomu yazyku v shkole [Psychology of optimizing learning a foreign language at school]. *Inostrannyye yazyki v shkole – Foreign languages at school*, 4, 3-7. [in Russian].

6. Kitaygorodskaya, G.A. (1998). Metodika intensivnogo obucheniya inostrannym yazykam [Methodology of intensive foreign languages studying]. M.: Vyssh. shk. [in Russian].

7. Krasnolova, I.B. (1998). Formuvannia motyviv uchinnia studentiv u protsesi vykladannia anhliiskoi movy [Formation of students' motivation while teaching English]. Candidate's thesis. Vinnytsia: Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi [in Ukrainian].

8. Malinka, O.O. (2009). Osoblyvosti formuvannia motyvatsii do vyvchennia inozemnykh mov studentamy nelinhvistychnykh osvitnikh zakladiv [Features of the formation of the motivation to study foreign languages by students of non-linguistic educational institutions]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Pedahohika i psykholohiia – Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi. Series: Pedagogy and Psychology*, 26, 115-118 [in Ukrainian].

9. Yatsyshyn, O.M. (2003). Vyznachennia optymalnoi struktyry motyvatsiinoho syndromu vyvchennia anhliiskoi movy studentamy ekonomichnykh spetsialnostei [The optimal structure of the motivation syndrome to study English language by the students of economic specialties]. *Mova. Kultura. Biznes – Language. Culture. Business*, 1, 308-316 [in Ukrainian].

10. Lobachuk, I.M. (2014). Dilova hra yak efektyvnyi zasib navchannia studentiv nelinhvistychnykh VNZ inozemnoi movy [Business game as an effective means of foreign language teaching students of non-linguistic higher educational institutions]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova. Serii: Pedahohichni ta istorychni nauky – Scientific notes of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanov. Series: Pedagogy and History*, 118, 149-155 [in Ukrainian].

11. Pasichnyk, O.O. (2014). Osoblyvosti vykorystannia dilovykh ihor na zaniattiakh z inozemnoii movy u VNZ [Peculiarities of using business games at foreign language classes at higher educational institutions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, 30, 125-127 [in Ukrainian].

12. Pometun, O.I., Pobirchenko, N.S. & Kobernyk, H.I. (2008). Interaktyvni tekhnologii: teoriia ta metodyka [Interactive technologies: theory and methodology]. Kyiv: APN [in Ukrainian].

13. Tsymbal, S.V. (2015). Zastosuvannia aktyvnykh metodiv navchannia u protsesi vyvchennia anhliiskoi movy studentiv tekhnichnykh spetsialnostei [Application of active teaching methods while studying English language by students of technical specialties]. *Aktualni problemy pedahohiky, psykholohii ta profesiinoi osvity – Urgent issues of pedagogy, psychology and vocational education*, Vol. 1, 2, 43-49 [in Ukrainian].

14. Gotlib, R.A. (2009). Sotsialnaya vostrebovannost. Znanie inostrannogo yazyka. [Social demand. Knowledge of foreign language]. *Sotsiologicheskie issledovaniya – Sociological research*, 2, 122-127 [in Russian].
15. Lightbown P. & Spada N. (1993). How Languages are Learned. Oxford: Oxford University Press, 1993 [in English].
16. Kaletnik, H.M., Kravets, R.A., Lazorenko, N.L., Tymkova, V.A. & Shapovalyuk, L.O. (2013). Systema dovuzivskoi pidhotovky v krainakh Zakhidnoi Yevropy ta innovatsiini metody navchannia u VNZ Ukrainy [The pre-university training system in Western Europe and innovative teaching methods of higher education institutions in Ukraine]. Vinnytsia: VNAU [in Ukrainian].
17. Tymoshchuk N.M. (2019). Professionally-oriented Teaching of a Foreign Language at the Agrarian University. *Molod i rynek – Youth & Market*, 1(168), 66-70 [in English].
18. Naumenko, L., Oliinyk, O. (2018). Kohnityvnyi pidkhid u navchanni studentiv anhliiskoi terminoleksyky predmetnoi haluzi “mikroekonomika” [The cognitive approach to teaching students English terminological lexis of the subject field of “Microeconomics”]. *Psykholinhvistyka (Filolohiia) – Psycholinguistics (Philology)*, Vol. 24, Issue 2, 236-253 [in Ukrainian].
19. Thornbury, S. (2002). How to Teach Vocabulary. Longman [in English].

Відомості про автора

ТИМОЩУК Наталія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: redish_fox15@ukr.net).

TYMOSHCHUK Nataliia – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Ukrainian and Foreign Languages Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3 Soniachna Str., e-mail: redish_fox15@ukr.net).

ТИМОЩУК Наталия Николаевна – кандидат филологических наук, доцент кафедры украинского и иностранных языков, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: redish_fox15@ukr.net).

